

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εφαρμογή συστήματος γενικευμένων δασμολογικών προτιμήσεων»

[COM(2011) 241 τελικό]

(2012/C 43/19)

Εισηγητής: ο κ. PEEL

Στις 14 Ιουνίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εφαρμογή συστήματος γενικευμένων δασμολογικών προτιμήσεων

COM(2011) 241 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 22 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 8ης Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 120 ψήφους υπέρ, 7 ψήφους κατά και 7 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει θερμά το γεγονός ότι η Επιτροπή δεσμεύθηκε, στο πλαίσιο της αναθεώρησης του υφιστάμενου συστήματος γενικευμένων δασμολογικών προτιμήσεων (ΣΓΠ), να δώσει ακόμη μεγαλύτερη έμφαση στην υποστήριξη των χωρών που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη, προωθώντας την αύξηση των εσόδων τους από εξαγωγές, ώστε να επιτευχθεί πραγματική μείωση της φτώχειας. Εκφράζουμε την ανησυχία μας, διότι το ανταγωνιστικό μειονέκτημα πολλών φτωχότερων χωρών έχει επιδεινωθεί κατά τα τελευταία χρόνια λόγω της εμφάνισης σημαντικού αριθμού προηγμένων αναπτυσσόμενων χωρών· υποστηρίζουμε πλήρως την πρόθεση να επικεντρωθεί η χρήση των ενωσιακών προτιμήσεων εκεί όπου είναι πιο απαραίτητες, δεδομένου ότι οι δασμοί εξακολουθούν να μειώνονται σε παγκόσμια κλίμακα.

1.1.1 Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόθεση της Επιτροπής να μειώσει τον αριθμό των χωρών που είναι επιλέξιμες για το ΣΓΠ, όχι όμως και να διευρύνει σημαντικά τον αριθμό των δασμολογικών κλάσεων ή των προϊόντων που επηρεάζονται, ούτως ώστε να ωφελούνται κυρίως όσοι έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη. Ως αποτέλεσμα, σημειώνουμε ότι, ακόμη και στο πλαίσιο του ΣΓΠ+, ορισμένα «ευαίσθητα» προϊόντα, ιδίως γεωργικά και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, θα εξακολουθήσουν να μη διατίθενται εντελώς αδασολόγητα, ούτως ώστε να μπορέσουν οι λιγότερο Ανεπτυγμένες Χώρες (ΛΑΧ) να διατηρήσουν τα εν λόγω ειδικά πλεονεκτήματα στο πλαίσιο του προγράμματος «Όλα εκτός από όπλα».

1.1.2 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι το ΣΓΠ, και ιδίως το ΣΓΠ+, ως αναπτυξιακό μέσο που βασίζεται σε κίνητρα (και όχι σε κυρώσεις), πρέπει να παραμείνει επαρκώς ελκυστικό για όλες τις επιλέξιμες χώρες.

1.2 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει επίσης θερμά το γεγονός ότι αξιοποιήθηκε η εν λόγω ευκαιρία ούτως ώστε να ενθαρρυνθεί η μεγαλύτερη προσήλωση στα θεμελιώδη ανθρώπινα και εργασιακά δικαιώματα, καθώς και στις θεμελιώδεις αρχές της αιφόρου ανάπτυξης και της χρηστής διακυβέρνησης, με παράλληλη ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου και της σταθερότητας.

1.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόθεση της Επιτροπής, ως βάση του ΣΓΠ+, να μην επεκτείνει τον συνολικό αριθμό των καθορισμένων συμβάσεων, μεταξύ άλλων διότι αυτές που έχουν επιλεγεί δίδουν στις χώρες μία «ρεαλιστική ευκαιρία να επικεντρωθούν στα ουσιώδη»⁽¹⁾. εντούτοις χαιρετίζουμε ιδιαίτερα το γεγονός ότι σε αυτές προστέθηκε για πρώτη φορά η σύμβαση-πλαίσιο του ΟΗΕ για τις κλιματικές μεταβολές (1992). Πρέπει να υπάρξει ισορροπία μεταξύ της προόδου που σημειώθηκε στον τομέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου καθώς και στον κοινωνικό, περιβαλλοντικό και πολιτικό τομέα, αφενός, και των τεχνικών και οικονομικών δυνατοτήτων των φτωχότερων χωρών να τηρήσουν τις πρόσθετες απαιτήσεις, αφετέρου, ακόμη και στις περιπτώσεις που οι εν λόγω χώρες λαμβάνουν τεχνική υποστήριξη: η τελική επιλογή πρέπει να γίνεται από την αποδέκτρια χώρα σύμφωνα με τις δικές της πολιτιστικές και πολιτικές συνθήκες.

1.4 Συνεπώς, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οι εν λόγω προτάσεις πρέπει να συνοδεύονται από πιο επικεντρωμένα μέτρα ανάπτυξης ικανοτήτων με στόχο την παροχή μεγαλύτερης υποστήριξης, ούτως ώστε να επιτύχουν οι χώρες τα συμβατικά και ηθικά πρότυπα που απαιτούνται. Η ΕΟΚΕ ζητά να προβλεφθεί εγκαίρως ειδικό ενωσιακό πρόγραμμα, το οποίο θα λειτουργεί παράλληλα με τον εν λόγω κανονισμό και θα περιγράφει αναλυτικά την υποστήριξη που διατίθεται για την εν λόγω ανάπτυξη ικανοτήτων σε εκείνες τις αποδέκτριες χώρες του ΣΓΠ που το ζητούν.

1.4.1 Επιπροσθέτως, η ΕΟΚΕ συνιστά να βασιστεί η εν λόγω ανάπτυξη ικανοτήτων και σε διάλογο, ο οποίος να αξιοποιεί την εμπειρία της κοινωνίας των πολιτών προκειμένου να αναγνωριστούν και να στοχευθούν οι πραγματικές ανάγκες. Ακόμη η έκδοση CARIS⁽²⁾, η οποία πραγματοποιήσε επίσημη αξιολόγηση του ΣΓΠ για λογαριασμό της Επιτροπής με πρόσβαση σε υψηλού επιπέδου ανάλυση και αναλυτές, με δυσκολία καταλήγει στην εξαγωγή συμπερασμάτων κατά την αξιολόγηση της εμπορικής προόδου

⁽¹⁾ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ σχετικά με την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ένα νέο ΣΓΠ, ΓΔ Εμπορίου, σελ. 8.

⁽²⁾ Centre for the Analysis of Regional Integration at (the University of) Sussex: μεσοπρόθεσμη έκθεση αξιολόγησης ΣΓΠ, 2009.

υπό το ΣΓΠ· ωστόσο, οι αναπτυσσόμενες χώρες με περιορισμένους πόρους πρέπει να λάβουν πολιτικές αποφάσεις ενώ έχουν πολύ μικρό περιθώριο ακριβούς πρόβλεψης.

1.5 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει θερμά τη δεδηλωμένη πρόθεση της Επιτροπής να επιδιώξει τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και ιδίως της ίδιας της ΕΟΚΕ, λόγω της δυνατότητάς μας να προβαίνουμε σε ευρεία επισκόπηση για λογαριασμό της κοινωνίας των πολιτών, με την εξέταση κάθε πληροφορίας που θεωρεί κατάλληλη σύμφωνα με το άρθρο 14 όσον αφορά την τήρηση των κύριων συμβάσεων που αναφέρονται στο παράρτημα VIII. Στο πλαίσιο αυτό, προσβλέπουμε στην έγκαιρη πρόταση χωριστού κανονισμού από την Επιτροπή, για την εφαρμογή των διαδικασιών που θα υιοθετηθούν για να καλύψουν τις αιτήσεις για το ΣΓΠ+ και ιδίως για την αναστολή και την αποκατάσταση του ΣΓΠ, του ΣΓΠ+ και του προγράμματος «Όλα εκτός από όπλα», σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 8, το άρθρο 15 παρ. 2 και το άρθρο 19 παρ. 12 του προτεινόμενου κανονισμού, σε συνδυασμό με τις εγγυήσεις υπό το άρθρο 22 παρ. 4.

1.5.1 Χωρίς να επιθυμεί να προδικάσει τα δικαιώματα ή την ικανότητα οποιουδήποτε ενδιαφερόμενου μέρους να υποβάλλει προτάσεις σχετικά με ζητήματα συμμόρφωσης, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή, στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να δημιουργηθεί μηχανισμός «παρακολούθησης» ή διαβούλευσης, στο πλαίσιο του οποίου η κοινωνία των πολιτών θα μπορεί να υποβάλλει αναφορές σχετικά με καταγγελλόμενες παραβιάσεις οποιασδήποτε καθορισμένης σύμβασης από δικαιούχους ΣΓΠ· η δε ΕΟΚΕ, λόγω της ειδικευμένης γνώσης που διαθέτει, θα πρέπει να διευκολύνει ή να συντονίζει τον εν λόγω μηχανισμό, ενεργώντας ως σημείο επαφής για την καταχώρηση των καταγγελιών.

1.5.2 Σύστασή μας είναι να βασιστεί αυτό στο πρότυπο που πρόκειται να δημιουργηθεί για την παρακολούθηση από την κοινωνία των πολιτών της υλοποίησης της συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών μεταξύ ΕΕ – Ν. Κορέας και άλλων πρόσφατων ανάλογων συμφωνιών, ιδίως ρυθμίσεων για να διασφαλιστεί η συγκεκριμένη συμβολή της ΕΕ ή και να δημιουργηθούν συμβουλευτικές ομάδες σε επίπεδο ΕΕ, οι οποίες θα προηγούνται της παραπομπής των ζητημάτων στα επίσημα κοινά όργανα που προβλέπονται στο πλαίσιο των εν λόγω συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών.

1.6 Για τον σκοπό αυτόν, παροτρύνουμε την Επιτροπή να δημιουργήσει εγκαίρως κοινή ομάδα εργασίας με την ΕΟΚΕ με καθήκον τη διατύπωση αυστηρών συστάσεων.

2. Ιστορικό/η νέα πρόταση

2.1 Ο προτεινόμενος κανονισμός θα αντικαταστήσει το υφιστάμενο Σύστημα γενικευμένων δασμολογικών προτιμήσεων (ΣΓΠ), η ισχύς του οποίου πρόκειται να λήξει στο τέλος του 2011 και το οποίο επεκτάθηκε για δύο έτη προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομαλή μετάβαση. Ο κανονισμός θα ευθυγραμμίζει επίσης το ΣΓΠ με τη Συνθήκη της Λισαβόνας και τις αλλαγές που επιβάλλονται, περιλαμβανομένης της μεγαλύτερης συμμετοχής του ΕΚ. Αξιοποιείται η ευκαιρία για να προταθούν ριζικές αλλαγές, ούτως ώστε να

επικεντρωθεί το ΣΓΠ περισσότερο στις χώρες που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη, αλλά και να προωθηθεί η απλότητα, η προβλεψιμότητα και η σταθερότητα, στοιχεία που είναι ζωτικής σημασίας ώστε να ενθαρρυνθούν οι εισαγωγείς να χρησιμοποιούν το σύστημα. Για τον σκοπό αυτόν, το ΣΓΠ θα τεθεί προς αναθεώρηση και όχι αντικατάσταση μετά το τέλος μίας ακόμη πενταετίας.

2.2 Στο πλαίσιο της κοινής εμπορικής πολιτικής, η ΕΕ χορηγεί εμπορικές προτιμήσεις, σύμφωνα με τους κανόνες του ΠΟΕ, σε αναπτυσσόμενες χώρες μέσω του ΣΓΠ από το 1971, οπότε και αναπτύχθηκε στο πλαίσιο συστάσεων της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το εμπόριο και την ανάπτυξη (ΔΗΕΕΑ). Το ΣΓΠ αποτέλεσε ένα από τα κύρια μέσα της ΕΕ για την παροχή βοήθειας σε αναπτυσσόμενες χώρες, ώστε να μειωθεί η φτώχεια με τη δημιουργία εσόδων μέσω του αυξημένου εμπορίου· παράλληλα παρακινήθηκαν οι εν λόγω χώρες ώστε να καταβάλουν μεγαλύτερες προσπάθειες για την εξασφάλιση των θεμελιωδών ανθρωπίνων και εργασιακών δικαιωμάτων, τη μείωση της φτώχειας και την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης και της χρηστής διακυβέρνησης.

2.3 Όπως φαίνεται στα παραρτήματα V και IX της πρότασης κανονισμού, το ΣΓΠ λειτουργεί με τη χρήση των δασμολογικών κωδικών (CN) όπου οι ενωσιακοί εισαγωγικοί δασμοί στις εμπορικές συναλλαγές πρέπει να περιοριστούν ή να καταργηθούν. Επομένως δεν αποτελεί κύριο μέσο για τη βοήθεια όσον αφορά την κλιματική αλλαγή ή την επισιτιστική ασφάλεια, ή για την εξασφάλιση πρώτων υλών. Οι κώδικες CN διαθέτουν έως και οκτώ ψηφία (και ενδέχεται να είναι ακατανόητοι για μη ειδικούς) εισάγοντας διαφοροποίηση π.χ. μεταξύ καβουρντισμένου καφέ με καφεΐνη (0901 21 00) και χωρίς καφεΐνη (0901 22 00). Το ΣΓΠ αξιοποιείται από εισαγωγείς που επιθυμούν να επωφεληθούν από μειωμένους ή μηδενικούς δασμούς· για να χρησιμοποιηθεί το σύστημα πρέπει να είναι σαφές, σταθερό και επαρκώς προβλέψιμο. Σημειώνουμε ότι όλοι οι εισαγωγείς που έχουν ανάλογη τη δυνατότητα δεν προμηθεύονται αυτομάτως προϊόντα από χώρες δικαιούχους του ΣΓΠ: αξιοποιείται μόλις το 69 % περίπου των πιθανών δασμολογικών μειώσεων που διατίθενται σε λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (ΛΑΧ) μέσω του προγράμματος «Όλα εκτός από όπλα», το δε αντίστοιχο ποσοστό για το ΣΓΠ+ ανέρχεται σε 85 %.

2.4 Με την μείωση των δασμών παγκοσμίως περιορίζεται και το γενικό πεδίο εφαρμογής του ΣΓΠ. Οι εισαγωγές μέσω ΣΓΠ αποτελούν μόλις το 4 % των συνολικών εισαγωγών της ΕΕ (9,3 % των εισαγωγών από αναπτυσσόμενες χώρες) και το 2009 οι καθαρές απώλειες εσόδων από δασμούς για την ΕΕ λόγω του ΣΓΠ ήταν μόλις 2,97 δισεκατομμύρια ευρώ (καθαρή απώλεια 2,23 δισεκατομμύρια ευρώ μετά την αφαίρεση της δαπάνης είσπραξής τους). Η εν λόγω απώλεια θα περιοριστεί πλέον σε περίπου 1,77 δισεκατομμύρια ευρώ. Ως εκ τούτου, ορισμένα κράτη μέλη διερωτήθηκαν εάν οι προτεινόμενες τεχνικές μειώσεις είναι υπερβολικές σε περίοδο οικονομικής κρίσης, εμπορικής αβεβαιότητας και διαρκούς απειλής για καταφυγή σε οικονομικό προστατευτισμό ως δολαστικό μέσο για την αντιμετώπιση οικονομικών προβλημάτων. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ, έχοντας εξετάσει τις εν λόγω τεχνικές λεπτομέρειες, θεωρεί ότι η άμβλυνση των προτεινόμενων αλλαγών, τόσο ως προς τη διαβάθμιση όσο και ως προς τα αυστηρά κριτήρια επιλεξιμότητας για ορισμένες χώρες, θα ωφελήσει όσους βρίσκονται σε ευμενέστερη θέση. Το κύριο σημείο του ΣΓΠ είναι να βοηθήσει εκείνους που το χρειάζονται περισσότερο.

2.5 Από το 2004, χρόνο κατά τον οποίο η ΕΟΚΕ εξέτασε για τελευταία φορά το ΣΓΠ⁽³⁾ και το σύστημα αναθεωρήθηκε για τελευταία φορά, υπάρχουν τρία είδη προτιμησιακών συμφωνιών ήτοι:

- Το γενικό ΣΓΠ, το οποίο είναι ανοικτό σε όλες τις επιλέξιμες χώρες (176 επί του παρόντος) και προσέφερε προτιμήσεις μέσω της μείωσης ή της κατάργησης δασμών για περίπου 6 200 από τις 7 100 δασμολογικές κλάσεις, των οποίων οι δασμοί υπερβαίνουν το μηδέν⁽⁴⁾. Οι περισσότερες (3 800) από τις εν λόγω κλάσεις χαρακτηρίζονται «ευαίσθητες», και αποτελούν αντικείμενο σταθερών μειώσεων. Πρόκειται κυρίως για γεωργικά προϊόντα, αλλά και για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και είδη ένδυσης. Το 2009 εισήχθησαν στην ΕΕ προϊόντα αξίας 48 δισεκατομμυρίων ευρώ μέσω του ΣΓΠ (ανοικτό σε περίπου 111 χώρες), δηλαδή το 81 % του συνόλου του ΣΓΠ.
- Το ΣΓΠ+: ένας μηχανισμός παροχής κινήτρων για μικρότερες, «ευάλωτες» φτωχότερες χώρες με περιορισμένη φορολογική βάση, οι οποίες ωστόσο δεν δύνανται να χαρακτηριστούν ως ΛΑΧ και των οποίων οι εξαγωγές προς την ΕΕ είναι ιδιαίτερα επικεντρωμένες σε λίγα προϊόντα (οι 5 μεγαλύτεροι τομείς εισαγωγών αποτελούν το 75 % του συνόλου): στις εν λόγω περιπτώσεις χορηγούνται επιπρόσθετες προτιμήσεις, ιδίως αδαμο-λόγητη πρόσβαση, σε ορισμένα «ευαίσθητα» προϊόντα, ωστόσο αυτό αφορά μόλις 70 ακόμη δασμολογικές κλάσεις, οι οποίες προστίθενται στις 6 200 που καλύπτονται από το ΣΓΠ. Το ΣΓΠ+ περιλαμβάνει επίσης ειδικά κίνητρα για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης και της χρηστής διακυβέρνησης για συμμετέχουσες χώρες, οι οποίες δεσμεύονται να υιοθετήσουν βασικές οικουμενικές αξίες όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα του εργαζομένου, το περιβάλλον και τη χρηστή διακυβέρνηση – βλ. 4 κατωτέρω. Το 2009, 15 χώρες εξέγαγαν προϊόντα αξίας 5 δισεκατομμυρίων ευρώ στην ΕΕ μέσω του ΣΓΠ+ (9 % του συνόλου του ΣΓΠ).
- Το πρόγραμμα «Όλα εκτός από όπλα» ή η πρόσβαση στην ΕΕ άνευ δασμών και ποσοστώσεων (Duty Free Quota Free – DFQF) για όλες τις εισαγωγές των 49 χωρών που χαρακτηρίζονται ως ΛΑΧ από τον ΟΗΕ, εξαιρουμένων των όπλων και των πυρομαχικών (αρχικά και της ζάχαρης, του ρυζιού και της μπανάνας). Το εν λόγω πρόγραμμα εντάχθηκε στο ΣΓΠ το 2004 και αποτελούσε αρχικά πρωτοβουλία της ΕΚ που σχετιζόταν με τις διαπραγματεύσεις της Ντόχα. Παρά την υπουργική συμφωνία του 2005 στον ΠΟΕ για να συμπεριληφθούν παρόμοια μέτρα DFQF στη Ντόχα, η ΕΕ εξακολουθεί να είναι η μόνη περιφέρεια εμπορίας που έχει θέσει σε ισχύ τόσο ευνοϊκούς όρους. Το 2009 το πρόγραμμα «Όλα εκτός από όπλα» αφορούσε ποσό ύψους 6 δισεκατομμυρίων ευρώ από τις εισαγωγές της ΕΕ (10 % του συνόλου του ΣΓΠ).

2.6 Μόνο το 9 % των δασμολογικών κλάσεων παραμένει εντελώς εκτός ΣΓΠ και ΣΓΠ+ (συμπεριλαμβάνεται όμως στο «Όλα εκτός από όπλα») και αφορά κυρίως γεωργικά προϊόντα. Εάν οι δασμολογικές αυτές κλάσεις περιληφθούν στο ΣΓΠ ή και στο ΣΓΠ+, ορισμένα από τα πλεονεκτήματα του «Όλα εκτός από όπλα» (καθώς και του ΣΓΠ+) θα καταργηθούν και οι φτωχότερες χώρες θα πληγούν⁽⁵⁾. Ωστόσο, αυτό αφορά τομείς, στα αγροτικά προϊόντα, στους οποίους έχουν προκύψει ορισμένα από τα πλέον δυσεπίλυτα

προβλήματα των διαπραγματεύσεων της Ντόχα. Τα προϊόντα ζάχαρης αποτελούν πιθανώς το πλέον ευαίσθητο σχετικό παράδειγμα. Μετά από διάφορες στρεβλώσεις που διήρκεσαν περισσότερο από δύο αιώνες⁽⁶⁾, η ζάχαρη αποτελεί ιδιαίτερα ευαίσθητη εισαγωγή για την ΕΕ· είναι ένα προϊόν το οποίο μπορεί να παράγει η Μοζαμβίκη (ΛΑΧ) σε τιμές αγοράς, το οποίο θα ήταν ωστόσο ιδιαίτερα ευάλωτο σε απεριόριστο ανοικτό ανταγωνισμό από μία χώρα μέσου – υψηλού εισοδήματος, όπως είναι η Βραζιλία. Ανάλογοι προβληματισμοί ισχύουν και για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και τα είδη ένδυσης που αποτελούν έναν ακόμη ιδιαίτερα ευαίσθητο τομέα εισαγωγών στην ΕΕ, καθώς και τομέα ανταγωνισμού μεταξύ των ΛΑΧ και των γειτονικών τους κρατών.

2.7 Το κυριότερο αποτέλεσμα των προτεινόμενων αλλαγών θα είναι η μεταβολή της προέλευσης ορισμένων εισαγωγών στην ΕΕ. Στο σχέδιο κανονισμού προτείνεται να αποκλειστούν περισσότερες από τις μισές χώρες που είναι επί του παρόντος επιλέξιμες για το ΣΓΠ, προκειμένου το σύστημα να θέσει ως επίκεντρο και ως στόχο τις χώρες που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη· η εν λόγω πρόταση πρέπει καταρχήν να επικροτηθεί. Όπως εξηγείται στην αιτιολογική έκθεση της Επιτροπής, «χάρη στην αύξηση των εμπορικών συναλλαγών, πολλές αναπτυσσόμενες χώρες και πολλοί τομείς εξαγωγών έχουν ενταχθεί επιτυχώς στην παγκόσμια αγορά ... (και) μπορούν να συνεχίσουν να επεκτείνονται χωρίς ενίσχυση». Αυτές οι πιο ανεπτυγμένες χώρες «ασκούν πίεση στις ... (πολύ φτωχότερες χώρες), οι οποίες έχουν πραγματικά ανάγκη από βοήθεια».

2.7.1 Ωστόσο, σημειώνουμε παρεμπιπτόντως μία βασική ανησυχία των εισαγωγών της ΕΕ, μήπως οι επικείμενες αλλαγές στους κανόνες καταγωγής οδηγήσουν σε μεγάλη μείωση στην απόρριψη κονδυλίων του προγράμματος έως το 2017, όταν οι απαιτήσεις για πιστοποίηση της προέλευσης από δημόσιες αρχές θα αντικατασταθούν από δηλώσεις των καταχωρημένων εισαγωγέων. Αυτό θεωρείται πολύ επικίνδυνο από πολλές ΜΜΕ. Όσον αφορά το θέμα αυτό, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το προτεινόμενο σύστημα της αυτοπιστοποίησης πρέπει να εποπτεύεται, να ελέγχεται και να εγκρίνεται από ανεξάρτητους επαγγελματικούς οργανισμούς που θα λειτουργούν σε διεθνή βάση. Στο πρόσφατο παρελθόν υπήρξαν υπερβολικά πολλά παραδείγματα απάτης ή μηχανισμών «παράκαμψης» για εισαγωγές της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά τη ζάχαρη.

2.8 Οι Χώρες Υψηλού Εισοδήματος (κατά την κατάταξη της Παγκόσμιας Τράπεζας) θα συνεχίσουν να αποκλείονται, αλλά χωρίς τις προηγούμενες εξαιρέσεις. Προτείνεται πλέον να παραλειφθούν όλες οι 33 Υπερπόντιες Χώρες και Εδάφη (ΥΧΕ), ήτοι αυτές που συνδέονται με την ΕΕ, τις ΗΠΑ, την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία, όπου το ΣΓΠ χρησιμοποιείται οριακά. Σε αυτές περιλαμβάνονται η Γροιλανδία, οι Βερμούδες και η Αμερικανική Σαμόα.

2.8.1 Επίσης θα αποκλείονται:

- Όλοι οι εταίροι συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ) και όλοι οι υπόλοιποι που επωφελούνται από προτιμησιακό καθεστώς πρόσβασης στην αγορά της ΕΕ με ίσους ή καλύτερους δασμολογικούς όρους (μολονότι οι εν λόγω χώρες θα παραμείνουν επιλέξιμες εάν οι εν λόγω ρυθμίσεις αποτύχουν) – στην περίπτωση αυτή τα εν λόγω κράτη θα ειδοποιούνται δύο

⁽³⁾ ΕΕ C 110 της 30/04/2004, σ. 34.

⁽⁴⁾ 2 300 ακόμη δασμολογικές κλάσεις έχουν μηδενικό σταθερό δασμό.

⁽⁵⁾ Έκθεση CARIS.

⁽⁶⁾ Από την εποχή των Ναπολεόντειων πολέμων και τη διακοπή των εισαγωγών ζαχαροκάλαμου στην ηπειρωτική Ευρώπη.

χρόνια πριν. Στο παρελθόν ο διαχωρισμός ήταν ασαφής, ωστόσο η πιθανή μεγάλη αύξηση του αριθμού των ΣΕΣ της ΕΕ που θα κυρωθούν κατά τα προσεχή χρόνια θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη, διότι αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει στο μέλλον σε σημαντική μείωση των επιλέξιμων χωρών.

- Οι χώρες που χαρακτηρίζονται από την Παγκόσμια Τράπεζα ως χώρες μέσου – υψηλού εισοδήματος (βάσει του κατά κεφαλήν ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος) για την προηγούμενη τριετία – στην περίπτωση αυτή τα εν λόγω κράτη θα ειδοποιούνται έναν χρόνο πριν. Αυτό συζητείται περαιτέρω στο κεφάλαιο 3 που ακολουθεί.

2.9 Το ισχύον σύστημα διαβάθμισης, το οποίο σχεδιάστηκε για να εξασφαλιστεί ότι θα καταργηθούν οι προτιμήσεις στους τομείς όπου δεν είναι πλέον αναγκαίες να τροποποιηθεί. Τα προηγούμενα όρια, σύμφωνα με τα οποία εάν οι εξαγωγές μίας χώρας προς την ΕΕ υπερέβαιναν το 15 % του συνόλου των εισαγωγών που καλύπτονται από το ΣΓΠ για τρία συνεχόμενα χρόνια, τότε έπαυαν να είναι επιλέξιμες (εκτός εάν αυτό το τμήμα ή η ομάδα προϊόντων αποτελούν το 50 % και άνω του συνόλου των εξαγωγών που καλύπτονται από το ΣΓΠ), θα ανέλθουν πλέον στο 17,5 % λόγω της μεγαλύτερης επικέντρωσης του ΣΓΠ, παρόλο που στην πραγματικότητα αυτό αποτελεί μικρό περιορισμό. Για είδη ένδυσης και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα το όριο θα αυξηθεί από 12,5 % σε 14,5 %.

2.10 Επίσης, ο αριθμός των καθορισμένων κατηγοριών προϊόντων θα αυξηθεί από 21 σε 32 για να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη αντικειμενικότητα και ευαισθησία, αλλά όχι τόσο συγκεκριμένα ώστε να υπάρξει απώλεια σε απλότητα, σταθερότητα και προβλεψιμότητα. Αυτό αποτελεί κεντρικό ζήτημα, μολονότι το εν λόγω μέσο εφαρμόζεται σπάνια – επί του παρόντος εφαρμόζεται μόνο για επτά χώρες, ιδίως την Κίνα, αλλά και στην περίπτωση, μεταξύ άλλων, της Βραζιλίας, της Ινδίας και άλλων ασιατικών χωρών. Στο παρελθόν χρησιμοποιήθηκε αρχικώς και κατόπιν διεκόπη προς όφελος της Ρωσίας και της Ινδίας.

2.10.1 Η διαβάθμιση δεν θα ισχύει πλέον για χώρες του ΣΓΠ+ και δεν ίσχυσε ποτέ για το πρόγραμμα «Όλα εκτός από όπλα».

2.10.2 Για το ΣΓΠ+, η απαίτηση να είναι οι εισαγωγές των συμμετεχουσών χωρών λιγότερες από το 1 % του συνόλου των εισαγωγών προς την ΕΕ που καλύπτονται από το ΣΓΠ θα ανέλθει πλέον στο 2 %, λόγω της πιο στοχευμένης και περιορισμένης κάλυψης του ΣΓΠ, παρόλο που στην ουσία αυτό θα ανοίξει το ΣΓΠ+ μόνο προς το Πακιστάν (όπου υφίσταται ζήτημα με τα επίπεδα των εισαγωγών κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων προς την ΕΕ, μεταξύ άλλων διότι ορισμένοι θεωρούν ότι το Πακιστάν θα ωφεληθεί σε βάρος κοντινών ΛΑΧ) και τις Φιλιππίνες, υπό την προϋπόθεση ότι θα πληρούν τις προϋποθέσεις και θα επιθυμούν να το αξιοποιήσουν.

3. Επιλεξιμότητα ΣΓΠ/ΣΓΠ+ στο μέλλον

3.1 Με τη γενική μείωση των δασμών παγκοσμίως (εκτός από αυτούς που αφορούν ιδίως τον γεωργικό και τον κλωστοϋφαντουργικό τομέα) και την πιθανή αύξηση των ΣΕΣ της ΕΕ που τίθενται σε ισχύ, το πεδίο εφαρμογής του ΣΓΠ περιορίζεται. Μετά τις προβλεπόμενες αλλαγές και τους αποκλεισμούς που αναφέρονται ανωτέρω, εκτιμάται ότι:

— Συνολικά περίπου 80 χώρες θα εξακολουθήσουν να είναι επιλέξιμες για το ΣΓΠ, ανάλογα με την εκπλήρωση των κριτηρίων κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα·

— Από αυτές οι 49 είναι ΛΑΧ και είναι επιλέξιμες για το πρόγραμμα «Όλα εκτός από όπλα»·

— Από τις 30 περίπου χώρες που είναι επιλέξιμες για το ΣΓΠ και το ΣΓΠ+, αλλά όχι για το «Όλα εκτός από όπλα», όλες εκτός από επτά ή οκτώ θα είναι επιλέξιμες για το ΣΓΠ+. Ωστόσο, δεν είναι καθόλου σαφές εάν το ΣΓΠ+ θα είναι επαρκώς ελκυστικό, ώστε να το υιοθετήσουν οι περισσότερες από αυτές τις χώρες. Επί του παρόντος, πολλές χώρες επιλέγουν να μην το υιοθετήσουν. Το ΣΓΠ+ συνεπώς θα μπορούσε να περιοριστεί σε μόλις τρεις ή πέντε χώρες (7), ακόμη και εάν υιοθετηθεί το υψηλότερο ποσοστό 2 % (βλ. 2.10.2), ιδίως εάν συναφθούν ΣΕΣ της ΕΕ με την Κεντρική Αμερική (δεν έχει ακόμη επικυρωθεί) και με χώρες της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης.

— Εξάλλου, οι περισσότερες από τις χώρες που είναι επιλέξιμες μόνο για το ΣΓΠ μπορεί σύντομα να απολέσουν την εν λόγω δυνατότητα. Σε αυτές περιλαμβάνονται η Ινδία, η Κίνα, η Ουκρανία και τρεις χώρες της ASEAN, οι οποίες παρουσιάζουν ταχεία ανάπτυξη, ορισμένες δε από αυτές διαπραγματεύονται και ΣΕΣ με την ΕΕ.

— Η εν λόγω πιθανή περαιτέρω μείωση του αριθμού των χωρών που ενδέχεται να είναι επιλέξιμες θέτει το ερώτημα εάν θα πρέπει στο μέλλον η ΕΕ να διατηρήσει τόσο το ΣΓΠ όσο και το ΣΓΠ+.

3.2 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η Επιτροπή είναι ιδιαιτέρως επιφυλακτική όσον αφορά τη διεύρυνση της επιλεξιμότητας για το ΣΓΠ+ μετά από την ήττα της σε μία διαφορά που είχε προκύψει στο πλαίσιο του ΠΟΕ με την Ινδία το 2004, η οποία αφορούσε το ΣΓΠ ως προς τα φάρμακα. Εάν η ΕΕ αντιμετωπίζει περαιτέρω διαφορές ενώπιον του ΠΟΕ θα μπορούσε να τις χάσει, διότι η νομική διάκριση μεταξύ αναπτυσσόμενων χωρών μπορεί να γίνει μόνο υπό πολύ συγκεκριμένες περιστάσεις.

3.3 Η ΕΟΚΕ κατανοεί ότι, προκειμένου να αυξηθεί ο αριθμός των επιλέξιμων χωρών για το ΣΓΠ μόνο, θα πρέπει όλες οι χώρες που θεωρούνται από την Παγκόσμια Τράπεζα ως χώρες μέσου – υψηλού εισοδήματος (ή άνω των 3 976 δολαρίων ΗΠΑ ετησίως) να συμπεριληφθούν, μολονότι οι αριθμοί είναι μικροί. Σε αυτές περιλαμβάνονται η Ρωσία, η Βραζιλία, η Αργεντινή και η Μαλαισία (όλες με ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα υψηλότερο από αυτό της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας). Βασικός στόχος παραμένει να βοηθήσει το ΣΓΠ τις χώρες που το χρειάζονται περισσότερο.

3.4 Για την ΕΟΚΕ συνεπώς η βασική διαφορά μεταξύ της υιοθέτησης του ΣΓΠ και του ΣΓΠ+ στις περισσότερες περιπτώσεις φαίνεται ότι βασίζεται στην επιλογή που θα κάνουν οι επιλέξιμες χώρες. Το ζήτημα επομένως είναι εάν και σε ποιόν βαθμό μπορεί το ΣΓΠ+ να γίνει αρκετά ελκυστικό ώστε να περιλάβει όσο το δυνατόν

(7) Βολιβία, Εκουαδόρ και Μογγολία, με πιθανή επέκταση στο Πακιστάν και στις Φιλιππίνες.

περισσότερες από αυτές, στις οποίες είναι πιθανό να περιλαμβάνεται η Κεντρική Ασία και η Νιγηρία (οι οποίες επέλεξαν ήδη να μη χρησιμοποιήσουν το ΣΓΠ+), η Συρία, το Ιράν και ένας αριθμός νησιωτικών κρατών. Η παρότρυνση περισσότερων από τις ανωτέρω χώρες να υιοθετήσουν το ΣΓΠ+ και κατά συνέπεια να δείξουν μεγαλύτερη προσήλωση και σεβασμό στις αρχές που ορίζονται στις 27 καθορισμένες συμβάσεις θα οδηγήσει σε μία επωφελή για όλους κατάσταση.

4. Κύριες συμβάσεις – ανθρώπινα δικαιώματα και δικαιώματα των εργαζομένων, περιβάλλον και χρηστή διακυβέρνηση

4.1 Το κύριο χαρακτηριστικό του ΣΓΠ+ είναι, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, οι δεσμεύσεις βάσει οικουμενικών δικαιωμάτων, τις οποίες αναλαμβάνουν οι χώρες δικαιούχοι ως αντάλλαγμα. Για να είναι επιλέξιμη για το ΣΓΠ ή το «Όλα εκτός από όπλα», η αιτούσα χώρα πρέπει να μην έχει διαπράξει σοβαρές και συστηματικές παραβιάσεις των αρχών που περιλαμβάνονται στις Συμβάσεις που αναφέρονται στο μέρος Α του παραρτήματος VIII του προτεινόμενου κανονισμού, στις οποίες περιλαμβάνονται οι κύριες συμβάσεις του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα των εργαζομένων, καθώς και οι 8 κύριες συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ). Η μόνη προτεινόμενη αλλαγή στο σχέδιο κανονισμού είναι να παραληφθεί η σύμβαση για τον φυλετικό διαχωρισμό (απαρτχάιντ).

4.2 Εξάλλου, για να είναι επιλέξιμες για το ΣΓΠ+, όλες οι χώρες πρέπει να έχουν επικυρώσει, να διατηρούν σε ισχύ και να εφαρμόζουν τις συμβάσεις που αναφέρονται στο μέρος Α του παραρτήματος VIII, καθώς και σε 12 ακόμη συμβάσεις (παρατίθενται στο μέρος Β). Στο σημείο αυτό προτείνεται να προστεθεί η σύμβαση-πλαίσιο του ΟΗΕ για τις κλιματικές μεταβολές (1992), πρόταση την οποία η ΕΟΚΕ επικροτεί θερμά.

4.2.1 Για το ΣΓΠ+ προτείνεται να πρέπει πλέον οι δικαιούχοι να επιδεικνύουν υψηλότερα επίπεδα δέσμευσης, να δίδουν μεγαλύτερη έμφαση στην τήρηση των συμβάσεων, καθώς και να ενισχύουν τους μηχανισμούς εξασφάλισης της εφαρμογής. Για τον σκοπό αυτόν:

- Οι δικαιούχοι πρέπει πλέον να δεσμεύονται για τη διατήρηση της επικύρωσης των συμβάσεων, τη σχετική νομοθεσία και τις άλλες μορφές εφαρμογής, να μην παρουσιάζουν σημαντικές παραλήψεις που διαπιστώνονται από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα και να αποδέχονται τακτικό έλεγχο και αξιολογήσεις·
- Δεδομένου ότι το ΣΓΠ+ είναι ένα σύστημα που βασίζεται σε κίνητρα (και όχι σε κυρώσεις), θα υπάρχει τακτικός διάλογος μεταξύ της Επιτροπής και κάθε δικαιούχου, μεταξύ άλλων για να εξασφαλιστεί ότι η εφαρμογή βελτιώνεται με την πάροδο του χρόνου και δεν επιδεινώνεται·
- Ο έλεγχος θα ενισχυθεί, με εκθέσεις στο Συμβούλιο και πλέον στο ΕΚ κάθε δύο χρόνια (αντί για τρία)·
- Η έλλειψη συνεργασίας θα οδηγήσει σε άμεσο αποκλεισμό χωρίς έρευνα·

— Το βάρος απόδειξης θα αντιστραφεί – θα το φέρει πλέον η δικαιούχος χώρα·

— Η Επιτροπή θα μπορεί πλέον να χρησιμοποιήσει άλλες πηγές αξιόπιστων πληροφοριών, περιλαμβανομένης της σημαντικής συμβολής της κοινωνίας των πολιτών.

4.3 Αυτό για πολλούς δικαιούχους ΣΓΠ+ θα αποτελέσει σημαντική πρόκληση, τόσο από τεχνική όσο και από οικονομική άποψη, επομένως η υποστήριξη της ΕΕ θα είναι εξαιρετικά σημαντική. Το σχέδιο κανονισμού σιωπά στο σημείο αυτό. Η ΕΟΚΕ ζητά να προβλεφθεί εγκαίρως ενωσιακό πρόγραμμα παράλληλα με τον εν λόγω κανονισμό, το οποίο θα περιγράφει αναλυτικά τη βοήθεια και τη χρηματοδοτική στήριξη που διατίθεται για την εν λόγω ανάπτυξη ικανοτήτων σε κάθε αποδέκτρια χώρα του ΣΓΠ που το ζητά. Τελικά, η επιλογή γίνεται από την αποδέκτρια χώρα σύμφωνα με τις δικές της περιστάσεις.

4.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι πρέπει να διατηρηθούν οι 27 συμβάσεις με τις δύο προτεινόμενες αλλαγές. Η Επιτροπή τονίζει ότι οι συμβάσεις που επελέγησαν δίδουν στις χώρες μία «ρεαλιστική ευκαιρία να επικεντρωθούν στα ουσιώδη»⁽⁸⁾. Ως αναπτυξιακό μέσο που βασίζεται σε παροχή κινήτρων, το ΣΓΠ+ πρέπει να είναι επαρκώς ελκυστικό ώστε να επιδιώκουν οι εν λόγω χώρες να συμμετάσχουν σε αυτό. Πρέπει να υπάρξει ισορροπία μεταξύ της επίτευξης του σεβασμού στα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και κοινωνικών, περιβαλλοντικών και πολιτικών βελτιώσεων αφενός και των δυνατοτήτων των φτωχότερων χωρών να τηρήσουν τις πρόσθετες απαιτήσεις αφετέρου, ακόμη και στις περιπτώσεις που οι εν λόγω χώρες λαμβάνουν τεχνική υποστήριξη για το εμπόριο. Όπως τονίζεται στην έκθεση CARIS, τα έως τώρα οφέλη είναι ακόμη ελάχιστα.

4.4.1 Δεν επιθυμούν όλες οι επιλέξιμες χώρες να χρησιμοποιούν το ΣΓΠ+· αυτό συμβαίνει για έναν από τους τρεις ακόλουθους λόγους:

- οι βασικές εξαγωγές δεν είναι «ευαίσθητες», οπότε το πιθανό κέρδος είναι μικρό·
- οι κυβερνήσεις δεν επιθυμούν να αναλάβουν την υποχρέωση τήρησης των προϋποθέσεων·
- εσωτερικά προβλήματα, περιλαμβανομένων των πολέμων, των διενέξεων ή/και της έλλειψης διοικητικών ικανοτήτων που καθιστούν αδύνατη την επίτευξη των προϋποθέσεων.

4.4.2 Παλαιότερα η ΕΕ έδινε απλώς έμφαση στην επικύρωση των συμβάσεων και στη σαφή συμφωνία ότι οι χώρες θα εξασφαλίσουν την αποτελεσματική υλοποίηση. Η απαίτηση να επιτευχθούν αυτά εξ αρχής θα είχε το εξής αποτέλεσμα: βάσει μόνο των εν λόγω κριτηρίων, καμία χώρα, πέραν ίσως της Νορβηγίας και της Ελβετίας, δεν θα μπορούσε ποτέ να επιλεγεί. Στην έκθεση CARIS σημειώνεται ότι το ΣΓΠ+ φαίνεται ότι είναι αποτελεσματικό για την προώθηση της επικύρωσης των 27 συμβάσεων, αλλά ότι τα *de facto* αποτελέσματα είναι δυσκολότερο να αναγνωριστούν. Ωστόσο,

⁽⁸⁾ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ σχετικά με την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ένα νέο ΣΓΠ, ΓΔ Εμπορίου, σελ. 8

το ΣΓΠ προσθέτει εσωτερικά κίνητρα για αποτελεσματική εφαρμογή στις περιπτώσεις όπου οι ενδιαφερόμενοι φορείς θα έχουν σημαντικές απώλειες εάν υπάρξει μεταγενέστερη αποχώρηση.

4.5 Κάθε ρύθμιση του ΣΓΠ μπορεί να αρθεί προσωρινά για σοβαρές και συστηματικές παραβιάσεις των σχετικών βασικών αρχών, καθώς και για μία σειρά άλλων λόγων, όπως είναι οι αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, η απάτη ή οι σοβαρές ελλείψεις στους τελωνειακούς ελέγχους.

4.5.1 Έως τώρα, τα προνόμια του ΣΓΠ ήρθαν για λόγους παραβίασης των εργασιακών δικαιωμάτων τόσο στη Μιανμάρ⁽⁹⁾ (1997) όσο και στη Λευκορωσία (2006) και δεν έχουν αποκατασταθεί. Τα προνόμια της Σρι Λάνκα από το ΣΓΠ+ ήρθαν (2010) λόγω αναποτελεσματικής εφαρμογής των συμβάσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ωστόσο, για ορισμένες χώρες, όπως είναι το Σαλβαδόρ, η έναρξη και μόνο της έρευνας αποτέλεσε επαρκή καταλύτη αλλαγής.

4.5.2 Το βασικό ερώτημα για την ΕΟΚΕ είναι εάν, ιδίως στο πλαίσιο του αναθεωρημένου, αυστηρότερου συστήματος, η έναρξη της πλήρους διαδικασίας έρευνας –και πολλές χώρες έχουν ακόμη σημαντική δουλειά να πραγματοποιήσουν– θα οδηγεί αναπόφευκτα σε άρση της προτιμησιακής μεταχείρισης, σε περίπτωση που δεν μπορεί να εξευρεθεί θετική λύση. Αυτό δεν θα ωφελήσει κανέναν. Πρέπει να υπάρξει ισορροπία μεταξύ της παροχής κινήτρων και της επιβολής κυρώσεων. Για ορισμένες πολύ φτωχές χώρες, οι οποίες αντιμετωπίζουν την πιθανότητα λιμού και άλλες δυσκολίες, οι εν λόγω στόχοι ενδέχεται να μην μπορούν να επιτευχθούν βραχυπρόθεσμα. Παρόλο που η Επιτροπή πρέπει να υποβάλλει αναφορές στο Κοινοβούλιο ανά διετία, η ΕΟΚΕ αντιλαμβάνεται ότι θα πραγματοποιείται ενδιάμεσος διάλογος και ότι η Επιτροπή θα εστιάζει την κατάσταση στις δικαιούχες χώρες σε διαρκή βάση, αξιοποιώντας μεταξύ άλλων και υλικό που παρέχουν τα αρμόδια διεθνή όργανα παρακολούθησης. Η ΕΟΚΕ προσδοκά ότι η Επιτροπή θα επιδείξει τη μέγιστη δυνατή διαφάνεια στο στάδιο αυτό, όταν εντοπίζονται ζητήματα που προκαλούν σοβαρό προβληματισμό.

4.5.3 Υπάρχει ειδικό πρόβλημα με το Ουζμπεκιστάν (το οποίο κατά τα άλλα είναι επιλέξιμο για το ΣΓΠ+ αλλά δεν επιλέγει να το αξιοποιήσει), για το οποίο εκφράζονται σοβαρές ανησυχίες όσον αφορά τη χρήση παιδικής εργασίας στη συγκομιδή βαμβακιού. Ο δεδηλωμένος στόχος του ΣΓΠ+ είναι να ενθαρρυνθούν οι δικαιούχες χώρες ώστε να εξακολουθήσουν να βελτιώνονται. Συνεπώς θα πρέπει να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ της προώθησης θετικών αλλαγών, αφενός, και της ώθησης μίας χώρας σε μεγαλύτερη απομόνωση, αφετέρου· στη δεύτερη περίπτωση η πρόοδος θα καθυστερούσε ή και θα αντιστρεφόταν, ενδεχομένως για πολλά χρόνια.

5. Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών

5.1 Όσον αφορά την περαιτέρω ανάπτυξη ικανοτήτων που αναφέρεται στο σημείο 4.3 ανωτέρω, η ΕΟΚΕ συνιστά να βασιστεί αυτή σε διάλογο, ο οποίος θα αξιοποιεί την εμπειρία της κοινωνίας των πολιτών, ώστε να εντοπίσει και να στοχεύσει πραγματικές ανάγκες.

Όπως αναφέρθηκε, ακόμη και στην έκθεση CARIS, η οποία έχει πρόσβαση σε υψηλού επιπέδου ανάλυση και αναλυτές, υφίσταται δυσκολία στην εξαγωγή συμπερασμάτων κατά την αξιολόγηση της εμπορικής προόδου υπό το ΣΓΠ, ωστόσο οι αναπτυσσόμενες χώρες με περιορισμένους πόρους πρέπει να λάβουν πολιτικές αποφάσεις, ενώ έχουν πολύ περιορισμένες δυνατότητες ακριβούς πρόβλεψης.

5.2 Στο άρθρο 14 του προτεινόμενου κανονισμού δηλώνεται ότι, όσον αφορά τη συμμόρφωση με τις βασικές συμβάσεις που παρατίθενται στο παράρτημα VIII, η Επιτροπή μπορεί να συμπεριλάβει «οποιαδήποτε πληροφορία θεωρεί απαραίτητη». Η Επιτροπή καθιστά σαφές ότι θα μπορεί, πέραν των εκθέσεων διεθνών ελεγκτικών οργάνων, να χρησιμοποιεί άλλες πηγές ακριβούς πληροφόρησης⁽¹⁰⁾· οι εν λόγω πηγές θα πρέπει να είναι τεκμηριωμένες και αξιόπιστες.

5.3 Η Επιτροπή θεωρεί την ΕΟΚΕ ως μία τέτοια πηγή, η οποία επιδοκιμάζεται ως πιο ισορροπημένη, λόγω της δυνατότητάς της να προβαίνει σε ευρεία επισκόπηση για λογαριασμό της κοινωνίας των πολιτών. Άλλες πιθανές πηγές περιλαμβάνουν εταιρίες και επιχειρηματικές οργανώσεις, σωματεία εργαζομένων και άλλες οργανώσεις που μπορούν να επιδείξουν ενεργό συμμετοχή.

5.4 Η ΕΟΚΕ σημειώνει επίσης ότι η Επιτροπή σκοπεύει να προτείνει εγκαίρως χωριστό κανονισμό για τις διαδικασίες που θα υιοθετηθούν για να καλύψουν τις αιτήσεις για το ΣΓΠ+ και για την αναστολή και την αποκατάσταση του ΣΓΠ, του ΣΓΠ+ και του προγράμματος «Όλα εκτός από όπλα», σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 8, το άρθρο 15 παρ. 2 και το άρθρο 19 παρ. 12 του προτεινόμενου κανονισμού, σε συνδυασμό με τις εγγυήσεις υπό το άρθρο 22 παρ. 4. Προσδοκούμε να διατυπώσουμε τη γνώμη μας επί του εν λόγω κανονισμού κατά το στάδιο της κατάρτισής του και της σχετικής διαβούλευσης.

5.4.1 Χωρίς να επιθυμεί να προδικάσει τα δικαιώματα ή την ικανότητα οποιουδήποτε ενδιαφερόμενου μέρους να υποβάλλει προτάσεις σχετικά με ζητήματα συμμόρφωσης, η ΕΟΚΕ συνιστά πάντως στην Επιτροπή, στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να δημιουργηθεί μηχανισμός «παρακολούθησης» ή διαβούλευσης, στο πλαίσιο του οποίου η κοινωνία των πολιτών θα μπορεί να υποβάλλει αναφορές σχετικά με καταγγελλόμενες παραβιάσεις οποιασδήποτε καθορισμένης σύμβασης από δικαιούχους ΣΓΠ. Επίσης, η ίδια η ΕΟΚΕ θα πρέπει να διευκολύνει ή να συντονίζει τον εν λόγω μηχανισμό, ενεργώντας ως σημείο κατάθεσης καταγγελιών, βάσει του προτύπου που πρόκειται να δημιουργηθεί για την παρακολούθηση από την κοινωνία των πολιτών της υλοποίησης της ΣΕΣ μεταξύ ΕΕ – Ν. Κορέας και άλλων ανάλογων συμφωνιών, ιδίως ρυθμίσεων που αφορούν τη συγκεκριμένη συμβολή της ΕΕ ή/και να δημιουργηθούν συμβουλευτικές ομάδες σε επίπεδο ΕΕ, οι οποίες θα προηγούνται της παραπομπής των ζητημάτων στα επίσημα κοινά όργανα που προβλέπονται στο πλαίσιο των εν λόγω ΣΕΣ.

⁽⁹⁾ Σε διαφορετική περίπτωση θα ήταν τώρα επιλέξιμη για το πρόγραμμα «Όλα εκτός από όπλα».

⁽¹⁰⁾ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ σχετικά με την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ένα νέο ΣΓΠ, ΓΔ Εμπορίου, σελ. 8, σημείο 5

5.4.2 Για τον σκοπό αυτόν, παροτρύνουμε την Επιτροπή να δημιουργήσει κοινή ομάδα εργασίας με την ΕΟΚΕ στο άμεσο μέλλον με την εντολή της διατύπωσης αυστηρών συστάσεων.

Βρυξέλλες, 8 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος της
Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON
